

Wind mee

Over de OIKOS-publieksprijs

Vincent Hunink

Altijd wind in de rug. Zo voelde het voor mij als vertaler vanaf het begin. Ik had prettige contacten met uitgevers, mocht mooie boeken maken, kreeg meestal goede recensies. Zelfs op de universiteit vond men het best wel leuk en grappig dat ik boeken van Cicero, Caesar en anderen vertaalde. In mijn vrije tijd, welteverstaan, want binnen de serieuze academie was voor zulk frivool werk natuurlijk geen plaats. Stel je voor, iets voor het grote publiek doen. Nee, dat paste niet.

Des te blijer was ik in 2006, toen ik de OIKOS-publieksprijs kreeg. Een vroeg telefoontje vanuit de jury bracht me op de hoogte ('wind mee' werd even 'storm mee') en op een OIKOS-dag werd ik publiekelijk genoemd en geëerd juist om dat werk voor de buitenwacht. De prijs was net het jaar ervoor ingesteld (Fik Meijer kreeg hem, geheel terecht, als eerste), en markeerde een omslag in het denken onder universitaire classici over wat toen nog 'populariseren' heette.

Later ging het 'valoriseren' heten en ging men het nog belangrijker vinden. Ook in NWO-onderzoeksaanvragen zit tegenwoordig verplicht een publiekscomponent. Voor mij is intussen een deel van mijn publieksgerichte activiteit, zoals het meewerken aan vertalingen en schoolboeken, officieel een invulling van mijn onderzoekstijd. Ja, de universiteit is veranderd, onze taken zijn verbreed.

Kort na 2006 werd ik opnieuw gebeld. Of ik in de jury van de Publieksprijs zitting wilde nemen. Het voelde als 'an offer I couldn't refuse' en als heilige plicht: nu moest ik wat terugdoen. Speciaal plezierig vond ik het op voorhand niet. Maar de procedure was helder: OIKOS-leden zenden nominaties in, de jury maakt daaruit een keuze en legt die voor aan het bestuur, dat de beslissing neemt. En het jurywerk was gezellig, vooral ook omdat we bedongen hadden dat het Jury-Beraad plaats zou vinden tijdens een Jury-Diner ergens rond Utrecht. En dan dus niet in

een cafetaria of hamburgertent. Ook had ik er wel plezier in om het juryrapport te schrijven. Het is een retorisch genre waarvoor ik niet had doorgeleerd, maar dat toch veel mogelijkheden bleek te bieden. Een aantal jaren heb ik zo mogen meewerken aan het uitreiken van de Publieksprijs.

Natuurlijk bleef de doelgroep van winnaars niet beperkt tot vertalers. Uitgevers, schoolboekenauteurs, theatermakers, onderwijskundigen, publicisten: actieve vrienden van de klassieken bleken overal te vinden. De prijswinnaars waren zonder uitzondering blij en gelukkig met de toegekende prijs. Anders dan bij sommige prestigieuze kunstprijzen vond niemand het chique om de prijs verontwaardigd te weigeren. Wat eigenlijk best had gekund. Omdat de prijs ‘jaren te laat’ kwam bijvoorbeeld, of het geldbedrag te laag was – € 500 is echt niet meer dan een fooi; bestuur, hoort u het?. Of vanwege de werkelijk aartslelijke wisselbeker. Die beker moet gelukkig ieder jaar weer worden ingeleverd voor de volgende laureaat. Daarover heb ik van geen winnaar ooit een klacht vernomen.

Wie denkt dat het lijstje potentiële winnaars onderhand op is vergist zich. Een lange serie namen komt ieder jaar opnieuw weer boven. Veel OIKOS-leden blijven hun favorieten nomineren, soms jaar na jaar, en vaak met uiteindelijk succes. Soms zouden er twee, drie prijzen in één jaar kunnen worden uitgereikt vanwege alle goede kandidaten.

Onvermijdelijk draagt de keuze per jaar ook steeds het stempel van de zittende jury. Het gaat niet zo ver dat de jury eigen vrienden bekroont, maar het gevaar van een ‘incrowd’-effect loert in een relatief klein gezelschap toch altijd. Des te belangrijker dat de procedure helder blijft, en vooral dat de jury regelmatig van samenstelling wisselt. Want de erkenning van de Publieksprijs is iedereen gegund die zich inzet voor de goede klassieke zaak. Zo’n heerlijke wind in de rug.